

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 " "
15 " " " " 3 " "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicija na
Florijanske ulice h. št. 19.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — " "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
šte. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad praznika izide prihodnja šte-
vilka „Slovenca“ v četrtek 11. septembra.

Kaj bo zdaj?

Ustavoverna stranka je odrekla ministertvu vsako podporo. Po tem takem bo ministertvo le malo pristašev iz ustavoverne stranke za se pridobilo, in imelo bo v državnem zboru prav neznatno večino, ako prav vsi Čehi, Poljaki, Slovenci in Dalmatinci z vlado potegnejo. Vprašanje je pa: ali bodo zamogli Slovani res tako vladni biti, če jim Tsaaffejeva vlada, kakor njeni organi govore, nobenih koncesij dati ne bo hotela? Če beremo vladne liste, kakor „Presse“ in „Fremdenblatt“, razvidimo iz njih staro sovraštvo do Slovanov, razvidimo nevoljo proti vsem našim željam po ravnopravnosti; nasprotno pa si ti listi mnogo prizadevajo, da bi si pridobili prijateljstvo ustavoverne stranke. Po drugi strani pa nemško-liberalci grozno vekajo, da sedita v ministertvu en katoličan in en Čeh; vladni listi jim na to ne vedó druga odgovoriti, ko to, da omenjena dva gospoda nista tako huda, kakor se misli. Ne vedó pa opominjati jih na to, da je v državi polovica Slovanov, zlasti da imajo v Avstriji Slovani večino, in da jim tedaj pristojni še več ko en sam ministerski sedež; ne vedó odgovoriti, da je v Avstriji velikanska večina prebivalstva katoliška in da tedaj ni nič tako krivičnega, če je enkrat kak pravi katoličan v ministertvu; ne vedó jim povedati, da ima federalistična stranka večino, da ima tedaj

pravico do vlade po ustavnih nazorih. Vsega tega nečejo razpravljati, ker sami v srcu niso z nami, ampak z nasprotniki.

Ustavoverci so Tsaaffeja že sapustili, zdaj naj tudi on, ko so mu tako odločno vrgli svoj „fehdehandschuh“ ter napovedali boj v obraz, kaj odličnega stori, naj se spominja svojih prednikov, kako so oni svojim nasprotnikom pokazali roge, naj stavi vse zoper vse. Če misli pa tako zmuzniti se skoz oboje brez zamere na to in ono stran, se mu utegne pripetiti to, da se bo nazadnje zameril obojim, prijateljem in nasprotnikom. Mi bi se za vso to zdaj zelo zapleteno reč ne brigali toliko, če bi ne šlo tudi za našo kožo. Do zdaj grofu Tsaaffeju še zmaj zaupamo in se nadjamo, da se ne bomo zmotili.

Kakor se zdaj kaže, sedanje ministertvo ni še na popolnoma trdnem stališču, ker bo imelo premajhno večino v državnem zboru za sabo. „Novice“ mislijo, da bo zavoljo prepričle zaslombe primorano državni zbor razpustiti in skušati, da si po novih volitvah pridobi boljšo večino. No, če pride do tega in če se bodo volitve vršile brez vsega vladnega pritiska za „ustavoverce“, bo Tsaaffejevo ministertvo dobilo izdatnejšo večino, ker so ljudje povsod že siti dosedanjega slabega gospodarstva in se nadjajo boljšega. Tudi pri sedajnem pristranskem Šmerlingovem volilnem redu se dadó mnogi sedeži pridobiti, ako se vladni organi ne vtikajo vmes. Pa ko bi bila vlada praktična, kakor je bil Šmerling, ko nam je

oktroiral sedajni volilni red, bi tudi ona oktroirala drug volilen red, ki bi se bolj oziral na tiste elemente, ki vsa bremena nosijo, in potem bi bil izid volitev ves drugačen nego je zdaj.

Likajte narod!

II.

Narod slovenski je eden tistih nesrečnih narodov, ki so vpreženi v tuji jarem zaostali za drugimi, pomagavši svojim tlačiteljem do moči, veljavnosti in blagostanja. Od svetá je bil zapuščen in če bi bil zapuščen še od Boga, pogubljen bi bil in morda že davno zginil s površja zemlje. Ali Bog ga ni zapustil, marveč obudil mu može, ki so mu razsvitljali duševno temoto, vodili ga in branili, vzbujali ga k delavnosti, spodbujali k vztrajnosti in k pogumu, in takih mož je bilo čedalje več. Zdaj je narodna zavest že toliko zbudena, da ni bati se več za obstanek naroda, saj ta zavest obhaja čedalje sijajnejše vspehe; vendar se to, kar so tlačitelji naroda pokročali v več ko tisuč letih, ne dá popraviti v par desetletjih, to bo vsak pameten človek razumel, dela je še preveč na tem in onem polji, v ti in oni stroki, ki se mora vršiti vrh tega še z orožjem v roki, ker nam nasprotnik stavi ovire, kjer le more.

Veliko se je res že storilo v tem stoletju za narod naš, a veliko se ima še storiti, da pridemo na tisto stopinjo, ki nam pristojna po številu, po božjih in človeških pravicah. Da pa do tje dospemo, treba le prave omike in

Kako sem se jaz likal.

Črtice za poduk in kratek čas.

III.

Tako sem znal brati eno stran „Dušne paše“, katero sam se bil tudi z glave naučil. Lagal bi se, če bi rekel, da sem bil tega kaj vesel, kajti neslo mi ni do tje nič drugega, ko tistih par požirkov vina, kos belega kruha in nekaj grizljejev klobase, kar sem v krčmi na očetov račun povžil. Drugi dan pa sva začela z drugo stranjo, jaz sem si bil že pripravil ušesa in podložil hlače, a glej! vse je šlo bolje ko sem mislil. Samo parkrat mi je očetova roka segla v lase, a imel sem zadostenje, da sta morala oba brata, ko sta se smijala mojemu kislemu obrazu, za to iti ven k materi pred ognjišče. Tako je bila druga stran čuda naglo prebrana, in oče so me celó pohvalili — prvokrat, kar sem do tje pomnil. Odslej se me je prijelo veselje do branja, oče so mi prinesli drugo knjigo in ko mi tudi ta ni delala posebnih težav, sem mislil, da sem že tako učen, kakor gospod fajmošter ali kaplan.

Pri tem pa nisem ostal. Jel sem ponarejati tiskane črke, v čemer mi pa oče niso mogli več biti učenik, ker so sami s svojo okorno roko znali risati s svinčnikom le gole številke,

druzega nič. Materi se je ta moja „šikavnost“ že velikanska zdela, in ko sem enkrat vrezal v posteljno desko letno številko 1849, so rekli očetu: „Vidiš fant že več zna, kakor ti. Bo kmalo tako kunšten, kakor tisti dohtar v Kranji, ki je ravno umrl.“

Kdo pa je bil tisti doktor v Kranji? Nihče drugi, ko Preširen. Materi moji je bil znan le zato, ker so dekleta po fari znale nekaj nje govih pesmi, ktere so poskušali tudi mati, dobra pevka; očetu, ki so tudi na klarinet piskali, pa te pesmi niso bile nič kaj všeč, so rekli, da nimajo „kranjskih viž“ in da se ne dajo lepo piskati. „Se ve“ — so rekli mati o taki priliki — „ti jih že ne znaš. Če bi fant znal na „klarinet“, bi jih že piskal.“

To je očeta spravilo na misel, da bi me naučili klarinet, kolikor so sami znali. Ta umetnost je takrat dajala dober bruh, od ženitovanj so prinašali oče polne žepe drobiža zase, pa še polno besago mesa, kruha, „flancatov“ in drugih jedil za nas — tako, da smo potem imeli mi vsaj dva dni „ofcet“. Včasih so vzeli tudi mene sabo in takrat sem bil sit, da bi bil kmalu počil, in nabasal si še polno mavho ostankov. Zato sem dobil tudi veselje postati godec, oče so res poskusili parkrat z menoj, pa so mi kmalu rekli:

„Veš, zá-te klarinet že ni, zá-te bo k večemu kravji rog.“

S tem je bil odrezan poduk v godbi, jaz sem bil prav žalosten zavoljo tega, a mati so prišli in me tolažili:

„Pojdi k Janezevemu Janezu in reci, naj ti naredi piščalko z vrbe. Mu bom pa jaz enkrat kruha dala.“

Janezev Janez mi je res naredil piščalko, še več: omajil mi je polno šib, da sem jih potem sam delal, a mati so mi dali svoj „pippec“. Toda te piščalke niso me dolgo veselile, ker so bile le za en dan; tudi očetu to ni bilo prav. „Fant je že velik“ — so dejali — „zdaj že utegne biti za kako delo.“ In odslej so me res vedeli zmiraj za kaj porabiti, kar me je tem huje jezilo, ker moja brata nista nič delala, pa ravno tako jedla kakor jaz.

Ena reč je bila posebno, ki me je zelo veselila, pri kateri bi bil celó jed pozabil, in to so bili zvonovi. Zato sem se sprijaznil z mežnarjem, kteremu sem vse, kar sem mogel, storil, da me je pustil večernico zvoniti — z malim zvonom, se ve da, ker veliki se je mojim močem še trdovratno posmehoval in ni hotel zapeti, če sem ga še tako vlekel in obešal se na vrv.

Pri takem poslu me enkrat dobi gospod

blagostanja, z drugo besedo: do prave veljave bomo prišli najprvo po uma svitem meču, treba le, da ga narod zna dobro sukati. Naše prizadevanje bodi toraj, pripomoči k temu, da se narod v takem boji izuri, in kako se to najboljše dá doseči, za to bodi tukaj nekoliko navodov.

Prvo — se ve da — so šole. O teh pa je bilo že toliko pisano, da bi bilo odveč, ta predmet še dalje razpravljati. Da take, kakor so zdaj, ne morejo doseči pravega namena, to vsak vé, a pri tem so nam zdaj še roke zvezane, mi ne moremo nič, dokler je sedanja sistema ponemčevanja in potujčevanja naroda in je tudi vpliv cerkve do šole zelo omejen, če ne popolnem vničen.

Kar pa šola pokvari in zamudi pri mladini, se da nekoliko popraviti zunaj šole, in to je naloga odgojiteljev — bodi si staršev ali drugih naravnih oskrbnikov mladine. Teh najprva skrb bodi, da se ohrani v srcu mladine ljubezen do domovine in maternega jezika, pri tem pa tudi ne pozabi verska in znanstvena odgoja. Vsak slovenski otrok, ko k pameti pride, mora že vedeti, kaj je in ako ga vprašaš, kaj da je, s ponosom odgovoriti: „Slovenec sem.“ Ponosnost kinča človeka, ga varuje tudi нравnih padcev; največje revše je tako zvana „šema“, ki ne vé, kaj je in se dá voditi vsakemu, kdor ga obrzda — tako, da je danes to, a jutri ono, nič moža, kakor bičje, ki se nagne kakor veter potegne, ki je toraj najugodnejše blago za sužnost, za robstvo. Današnje ljudske šole pa žalibog ravno v tem obziru niso take, da bi se v njih vtrjevala narodna zavest, ker je le preveč učiteljev borih kruhoborcev, ki svoj plajšč po vetru obračajo. Bojazljivec ni še nikdar odgojil junaka.

Le poglejmo druge Slovane, vzlasti južne, katerim je solnce popolne svobode že davno zasijalo. Kako ponosen je n. pr. Črnogorec, kar veselje ga je videti! Vsak korak, vsaka postava kaže, da se čuti, zato je pa tudi junak, da mu ga v tem veku na vsem svetu ni para. Brez narodne zavesti bi ne bil to, kar je. Taka zavest se nahaja pri vseh narodih, ki so dospeli v zgodovini na količkaj pomenljivo stopinjo, zgodovina pa tudi uči, da je vsak narod kmalu zginil z zemlje ko je prostovo-

ljno ali po sili odpovedal se svoji narodnosti. In še dandanes — kako je zaničevan tisti, ki zataji svojo narodnost in gre služiti tujcu! Na čelu vžgano mu je zaničljivo, sramotno znamenje izdajice ali renegata in proklet bode njegov spomin.

Vsak samostojni narod ima tudi šolo narodno, to je, v šoli se budi in vtrjuje narodna zavest na razni način, največ po slav- nih izgledih iz domače zgodovine; kjer pa še ni toliko takih šol, da bi jih bilo zadosti za vso mladino, tam vzbujajo narodni čut starejši ljudje s pripovedkami o slav- nih junakih itd.; to je videti posebno pri južnih Slovanih, ki so bili prej pod turškim jarmom; o teh se celó sme trditi po vsi pravici, da jih je rešila popolnega pogina in pripeljala do odrešenja le narodna zavest in stanovitnost v veri, ker se niso dali poturčiti. Šola narodna je toraj vsakako najboljša podlaga — *conditio, sine qua non* — za pravo likanje naroda; se vé, da mora taka šola biti verska, kajti z brezverstvom ni napredka na nobenem polji. Mi Slovenci pa ravno take šole nimamo in to je glavni zadržek pri splošnem napredovanju, likanje naroda po tej poti negre naprej, ampak oazaj in zato je treba, da se po drugem potu popravi to, kar šola skazi in zamudi. To zamorejo ne le starši in varuhi otrok, če so po svoji izobraženosti sposobni za to, marveč tudi drugi, v prvi vrsti gospodje duhovniki in narodni učitelji — zadaj posebno zunaj šole, ako se v šoli bojé prestopiti dane jim ukaze po nenarodnih nadzornikih —, dalje pa še tudi vsak izobražen domoljub, če ne z drugim, vsaj z lepimi navodi, podarjenjem slovenskih knjig, kakoršnih se zdaj za mladino primernih — hvala Bogu in domoljubnim slovenskim pisateljem! — že dobiva raznih in v obilnem številu itd. Politični časniki še niso primerno berilo za nježno mladino, ravno tako preučene in strokovnjaške knjige ne, ker so mladi pameti še previsoke, nerazumljive in bi se po njih utegnilo doseči od namena nasprotno, namreč naveličanje in pristudenje berila. Z velikim veseljem pa sega mladina po berilu uji razumljivem in mikavnem, zato naj bi se jej táko kolikor moč v roke dajalo, nasprotno pa skrbno čuvalo nad tem, da ne dobi v roke

polzkega berila, kakoršnega je posebno veliko v nemškem jeziku.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 5. septembra.

Ruski časopis „Novoje Vremja“ piše o naših **notrajnih zadevah** sledeče: V Avstriji zdaj veje nov zdravi duh. Konservativno ministerstvo obeta podpirati slovenske tirjatve. Na Českem in Moravskem, v Galiciji in na Kranjskem, na Štajarskem in Tirolskem se vzbuja narodno gibanje. Tirjatve avstrijskih Slovanov so zmerne. Čehi zahtevajo ustanovljenje narodnega vseučilišča, v Pragi, Moravci v Brnu; dalje podporo iz državne blagajnice za povečanje števila gimnazij in zlasti narodnih šol, ter vdeležitev českega naroda v administrativnih delih in ravnopravnost českega jezika z nemškim. Slovenci tirjajo zjedinenje vseh slovenskih krajev v eno kronovino, ustanovljenje slovenskega vseučilišča in gimnazij. Iz tega je jasno, da se je dosedanja ultra-nemška vlada protivila najzakonitejšim težnjam avstrijskih Slovanov, težnjam učiti se. Izobraženje, orodje za dosego politične moči in gmotnega blagostanja je bilo v rokah Nemcev; Slovani so bili siljeni k ponemčenju ali pa ostati v nevednosti. Skrb avstrijske vlade je bila, Slovane obdržati na nizkej stopnji omike, za to je njim z vsemi sredstvi ovirala vstop v srednje in višje šole. V ozir velicij državnih bremen jim je bilo težko, ali pa celó nemogoče ustanavljati in vzdrževati srednje in višje učne zavode. Lahko se razume, da narodi, ki so bili prisiljeni boriti se za narodni obstanek, se najprej obračajo s prošnjami za pospeševanje in razvitje narodnega izobraženja do slovenskih ministrov.

Neprimerna in krivična so pa zahtevanja Poljakov na Gališkem. Rusinski narod je pezdír (ruski časopis ima besedo beljna, kar znači prav za prav očesno mrežo) v očesu vsemu polskemu plemstvu in meščanstvu. V Lvovu in Krakovi se že očitno oznanjuje popolčenje Rusinov, glavnega jedra prebivalstva teh krajev. Na Dunaji se že nemški časopisi iz političnega, dobro premišljenega namena potegujejo

kaplan, ko sem bil že popolnoma spehan, a odnehati vendar nisem hotel.

„Čigav je ta fant?“ — popraša gospod mežnarja.

„Ej, tistega Jurija tam v vasi“ — odgovori mežnar — „ima tako veselje do zvonjenja, ga pa pustim goniti malega.“

Jaz sem bil to poslušaje tako pozabil na svoj zvon, da sem zvonjenje zmedel ž njim, in mežnar bi me bilgotovo za lase prijel, da ni gospoda bilo zraven; tako pa se je obesil na vse tri zvonove in jih je ustavil, jaz pa sem jo popihal, kar najhitreje je bilo mogoče, in tako naglo, da sem celó svojo kapo pozabil, katero sem bil pod zvonikom na tla vrgel. Še le ko sem bil tako daleč, da me po mojih mislih ni mogla več doseči mežnarjeva roka, to je pri znamenji na kraji vasi, pred katerim se hočem po očetovem navodu odkriti, zapazim, da nimam kaj z glave vzeti. Kaj bo pa zdaj! Brez kape domu ne smem, ker bo očetova „kneftra“ pela, k mežnarju si pa ne upam, ker me bo gotovo zlasal, da sem mu zvonjenje zmedel, česar ni nikoli odpustil. To je bilo premišljevanje, kaj storiti. Moja pamet mi vendar dá misel, da mežnar morebiti ne bo ves popoldan prežal ná-me pod zvonikom, toraj velja le, zapaziti trenutek, ko bo v cerkvi ali doma, da

šinem in poberem svojo kapo, če je še tam; se ve — če je ni, potlej pa ne vem, kaj bo.

Tako se previdno bližam zopet cerkvi — ne po ravni poti, ampak po stranski — in zrem okoli sebe, če nikjer mežnarja ni. Srečno sem bil prišel do obzidja, kar nenadoma stoji pred mano — kdo? gospod kaplan v roki držeč knjigo. Jaz se mislim odkriti, pa kape ni na glavi, zato bi bil najrajše stekel, pa nog nisem skoro nič čutil, sploh sem bil ves zmešan.

„No, no, dečko“ — spregovori gospod kaplan, že bolj póstaren mož z dobrovoljnim glasom — „kam greš?“

Kaj bi jaz odgovoril! Vendar mi prijazni ogovor in glas dá pogum, do odgovorim:

„Po kapo — tje pod zvonik.“

„A, si jo pozabil. Ali rad zvoniš?“

Ta odgovor mi dá toliko poguma, da rečem odkritosrečno:

„Se ve dá. Pa bi z velikim še rajše zvonil, če bi mogel.“

„Tako tako!“ — nadaljuje gospod kaplan — „ali znaš še kaj drugega ko zvoniti?“

„Kaj pa da,“ odgovorim zdaj že popolnoma moško in ponosno — „jaz znam tudi brati.“

„Kaj? brati znaš! Ej, pojdi z mano, bova poskusila.“

V tem hipu pride mežnar memo, jaz se zopet spomnim svojega greha in jo hočem popihati, pa gospod kaplan reko:

„Mežnar, poglejte, kje je fantova kapa, in prinesite jo k meni.“

In mežnar — namestu da bi bil meni segel v lase, skoči naglo pod zvonik in prinese za mano kapo. To je bilo samo zato, ker sem znal brati!

V sobi pri gospodu kaplanu je bilo strašno lepo, jaz bi ne bil sedel drugam ko na tla, pa gospod mi veli sesti na stol in prinese knjižico, jo odpre in reče, naj berem. Jaz pobiram črke z očmi in jih izgovarjam z jezikom kolikor naglo morem; ko preberem nekoliko vrst, me praša gospod, naj povem, kar sem bral. Tu pa je bil glavni zadržek, še razumeti nisem mogel, kaj gospod hoče, in skoro sem mislil, da sam ne zna brati, ker mene praša po tem, kar je v knjigi.

„No, je že dobro, že —“ reče slednjič, ko vidi mojo zadrego — „nekaj že znaš in če boš priden, boš kmalu več znal. Pa hodi k meni, če bo lepo vreme, vsak drugi dan dopoldne, kedar bo.“

„Če bodo le oče pustili“ — si upam jaz opomniti.

„Bom že sam govoril ž njimi. Naj pridejo

za Rusine, ker ta razdor med dvema slovanskima narodoma daje Nemcem povod vdreti v slovanski tabor in ga razdvojiti. Mi vidimo tako v časopisih, kakor v političnih predstaviteljih Čehov, Moravcev in Slovencev ne le teoretična nagnenja k solidarnosti, temuč vzajemnost o njihovih delih in borbi; le rusinsko-polski spor ovira tej solidarnosti se okrepiti.

Ta članek kaže, da Rusi dobro poznajo naše notranje zadeve; le o delih v Galiciji se popolnoma ne strinjamo s tem člankom. Mi nikakor ne odobrujemo zatiranja rusinske narodnosti od Poljakov; a priznati se mora, da so to Rusini nekaj sami zakrivali, ker so šli vedno roko ob roko z nemškimi ustavovrci, največjimi vrugi Slovanstva, in celo samo iz sovrašta do Poljakov zahtevali nemške šole za slovansko Galicijo. Dobro pa zna oceniti ruski list škodo, ki jo provzročuje ta razkol med slovanskimi rodovi. Vedni medsebojni prepri kakor prekletstvo vedno vise nad slovanstvom.

Raznim časnikom je priljubljena tema zadnjih dni, **potovanje črnogorskega kneza v Beč**. Ruski izražajo bojazen, da bi Avstrija ne izrinila ruskega vpliva v Črnej gori in med balkanskimi Slovani, priporočajo, naj se Rusija natančno informira o namenu tega potovanja. V Rusiji spremljajo zadnji čas z veliko pazljivostjo in zavistjo vsak korak avstrijske politike na vzhodu; za to pa treba našim državnikom paziti, da ne pridejo preveč navskriž s severnim sosedom.

Kranjski nemškutarji so poslali ministerstvu protest zoper peticijo slovenskih poslancev za razpust deželnega zbora. Legalnost zbora dokazujejo s tem, ker je cesar njihove sklepe potrdil. „Narod“ pa jim prav odgovori, da so nemškutarji tudi l. 1871 imenovali kranjski deželni zbor illegalen, čeravno so tudi njegovi sklepi potrjeni bili.

Zares ostudno je pisanje **vladnih organov**, kakor je „Presse“. Da bi ti listi ustavoverno stranko za vladno pridobili, grdiijo in zasramujejo našo stranko na nesramen način, in se dan za dnevom pridušajo, da vlada ni vneta za naše tirjatve, ter da bi le pomoč ustavovercev najraje videla in porabila. Na naša čutila ozirati se, ne zdi se jim skoraj

v nedeljo k meni. Na tu, ki si tako priden, podobico, in da ne boš po poti lačen, še to-le.“

In zopet sem dobil lepo podobico in velik kos belega kruha — tako velik, da ga nisem mogel nikamor spraviti in sem ga v rokah nesel domú, ker sem se hotel bahati s tem, kar sem pridobil s svojo učenostjo.

V nedeljo so šli oče k gospodu kaplanu in ko so prišli domu, so poklicali mene in rekli:

„Zdaj boš hodil vsak drugi dan k gospodu kaplanu, od njih se lahko veliko naučiš. Če boš priden, te bodo tudi naučili, da boš lahko k maši stregel. Saj boš, kaj ne?“

K maši stregel! Kdo rajši ko jaz! Saj sem že tako zavidljivo gledal tistega Lončarjevega in tistega Smoletovega, ki sta ob nedeljah bila tako oblečena, kakor angelji, in stregla pri maši, in večji, Smoletov, je še celó zvončkal! „Ministrant“ je bil odslej ves moj ideal, nič drugega si nisem želel, kakor postati za večega, da bi ne le v cerkvi, ampak tudi o Veliki noči in o sv. Telesu šel pri procesiji spredej in zvončkal.

No, ta želja se mi je spolnila, po navodu gospoda kaplana sem se naučil kmalu latinskih odgovorov za mašo, mežnar je storil svoje, da sem se zvončkal in spodobno priklanjal

vredno; kako hočejo potem zahtevati, da bi mi vlado z veseljem podpirali! Šli bomo z njo, dokler pričakujemo še kaj dobre volje od nje, da ustreže našim opravičenim težnjam; kedar pa te dobre volje ne bo več opaziti, potem se bodo tudi naše simpatije za sedajno vlado razkadile. Pri vsem pa nam je nerazumljivo, kako se more toliko prezirati stranka, ki ima vendar večino, in kako se morejo še prazni ministerski sedeži ponujati manjšini?!

Vnanje države.

Časopisi mnogo pišejo o potovanji pruskega generala **Mantheufel-ja** na pohod k ruskemu carju. Nekteri listi temu pripisujejo veliko politično važnost, nemški oficijozji jo pa popolnem oporekajo; toda jim ni mnogo verjeti. Mi smo tega mnenja, da Nemčijo skrb za lastni obstanek sili z Rusi se sprijazniti, in to naše mnenje potrjuje tudi to, da je sam nemški cesar šel v Aleksandrovo ruskega vladarja obiskati. Nemci zarad ošabnosti in krivic, ki so jih že delali raznim narodom niso Bog vé kako priljubljeni v Evropi, osobito Francozi in Danci jih imajo v želodci; zato pa vedno potrebujejo kakega mogočnega zaveznika, sicer bi se v malo letih znalo prigoditi, da bi o zedinjeni Nemčiji vedela povedati le še zgodovina. Avstrija jim zdaj baje ni hotla iti na limance in bi jim tudi, ker je zamotana v orjentalna dela, ne mogla Nemcem mnogo koristiti, če se Francozom zazdi se poplačati za krivice, ki so jih jim delali 1870. l.; zato pa zopet moledovajo prijateljstva pri Rusih, s kterimi so se že bili spri.

Po časnikih se mnogo piše o **novih državnih zvezah**, posebno se govori o zvezi med Nemčijo in Avstrijo na eni strani in med Rusijo, Francijo, Italijo, Danijo in Švedijo na drugi. Koliko je v tem resnice nam ni znano. Le zveze z Nemci nas Bog varuj! Nemci Avstriji nič dobrega ne hote, njih geslo je še vedno: „Deutsch bis zur Adria.“ Edina naravna in zvesta nam zaveznica more biti le slovanska Rusija.

V **Macedoniji** vlada popolna anarhija. Turčija nema volje, pa tudi ne moči vpejljati reforme. Turška vojska, ki že več mesecev ne dobi nobene plače, ropa po selih in

naučil in da tudi pred altarjem nisem klečal kakor zijaio. Skonca sem bil le za „ta malega“ in nisem zvončkal, a ko je Smoletov enkrat nekaj naredil, da ni smel več streči, sem prišel jaz na njegovo mesto in sem zvončkal tako lepo, da noben mežnar v fari tako ne. Kako ponosni so bili moja mati, ko sem prvokrat o sv. Rešnjem telesu resnobno kakor general v paradi spredaj korakal in zvončkal z velikim, a moj tovariš Lončarjev z malim, to se ne dá popisati. Vsa vas je bila polna moje slave in marsiktera mati je dregnila svojega pod rebra in rekla: „Vidiš butec, tako velik si že, pa nisi nič. Ali te ni sram?“

Popolna gloriija pa je bila v naši revni hiši, ko jaz prinesem domu 5 dvajsetic, ktere sem dobil od gospoda župnika za dosedanje streženje pri maši ob nedeljah. Noben general ne more biti bolj ponosen na svojo zmago, kakor sem bil jaz. In še več! Prinesel sem domú velik kos potice in pečenke tudi. Mati so kar zijali, o pečenki so bili do tje le slišali, da je nekaj posebno dobrega, kar pa le gospóda jé, potica pa jim je bila že vsaka pekarija, da je bilo le par „vamprlov“ vmes. Tu pa je bilo jih vse polno in ko so jo pokusili, je niso mogli prehvaliti. Kos je bil velik, a vendar premajhen še za njihove oči.

vaseh. Uradniki odirajo ljudstvo, kakor prej. V Azijo vsled sklepa berlinskega kongresa pregnani Čerkesi se zopet vračajo na laških, francoskih, angleških in drugih ladjah v evropske turške pokrajine v trupah po 5, 10, 20 ali celo po 300 ljudi, kteri potem ropajo med mirnimi prebivalci. Vsak čas je nova ustaja v Macedoniji mogoča, le prevelika revšina prebivalstva jo še zadržuje. Ljudstvo želi, da bi kaka evropska država zasedla to provincijo in vvela red.

Generalni sveti na **Francoskem** so se gledé Ferryevih učnih načrtov večinoma zoper vlado izrekli, kar pomeni nezaupnico za vladno tembolj, ker se je na te svete največ zanašala, ki so večinoma republikanski. — Princ Chambord je obiskal v Franciji svoje prijatelje, ter jim priporočal mirno postopanje.

Izvirni dopisi.

Iz Celja. * (Važna razsodba.) Poročal sem Vam že ob svojem času, ko se je zraven celjskega cerkvenega predstojništva tudi celjski mestni urad potegoval za svoto, ktero je ranjka Jožefina Geigerjeva volila tukajšnji nemški, minoritovski cerkvi. Ta cerkev se je nekdanj izročila mestu v ta namen, da se v njej opravlja nemška služba božja, toda mesto naj skrbi za njeno popravilo. Cerkev je bila mnogo let sem zeló zapuščena. Leta 1858 so njej začeli staviti zvonik; toda še do polovice ga niso dodelali. Bogata Jožefina G. se usmili cerkve ter njej po svoji oporoki zapusti tretjino premoženja. Toda komu naj se denar izroči? Farnemu ali mestnemu predstojništvu? Farni urad je oskrboval do zdaj neznamenit imetek nemške cerkve; jeli ne bi smel zanesprej večega zneska oskrbljevati?

Uni dan se je pred tukajšnjo c. kr. okrožno sodnijo reč dognala. Slavna sodnija je spoznala, da nemška cerkev ni lastnina celjskega mesta, toraj tudi mestni urad nima nobene pravice do cerkvenega premoženja. Ves znesek iz zapuščine Geigerjeve se ima toraj razdeliti na 3 dele in en del (45.000—50.000 gld.) se bo izročil predstojništvu nemške cerkve (preč g. opatu in 2 cerkv. klučarjema). Opomniti še moram, da se je slavna c. kr. finančna prokuratura v Gradci po svojem tajniku zeló potegovala za to, da se denar izroči cerkveni oblasti.

Mesto z razsodbo se ve ni zadovoljno ter namerava, kakor čujemo — do više sodnije rekurirati. Čemo videti, s kakšnim vspehom.

Sarajevo, 3. sept. (Telegram za zadnjič prepozno došel.) Miljačke levi breg „Alifakovac mahala“ gorí, veter zahodni, hiše okolo pogorišča se rušijo, avstrijski konzulat, bližni sosed, se je izselil. (Konec nerazumljiv.)

Domače novice.

V Ljubljani, 6. septembra.

(Znižanje obresti.) Hranilnica ljubljanska je sklenila obresti od posojil od novega leta naprej od 6% znižati na 5½ od sto; to velja za dosedanja in za prihodnja posojila. Ker je znižala tudi obresti za vioge, je ta sklep le dosleden in pravičen.

(Kdaj je treba za odpust davka gospóski naznaniti škodo po ognji, toči ali povodnji, da se čas ne zamudi?) Na to važno vprašanje daje deželni poslanec gosp. L. Robič v zadnjih „Novicah“ odgovor, da po dotičnih za Kranjsko veljavnih dokazih se mora a) škoda po ogoji v treh dneh, b) po toči in vodi v osmih dneh naznaniti dotični davčni gospóski, da se čas

ne zamudi. Zgodi se pa to lahko pismeno ali ustmeno, pri zadnjem se mora pa naznanilo zapisati v zapisnik in naznanilec ga mora podpisati. Če je več poškodovanih, imata škodo naznaniti dva moža od drugih izvoljena, samo županovo naznanilo ni veljavno. Zdaj se taka naznanila dajó c. kr. okrajnim glavarstvom.

(Častiti gg. oo. Lazaristi) so po ukazu knezoškofijstva prevzeli v deželni bolnišnici duhovska opravila, ktera so dozdej opravljali gg. oo. Frančiškani.

(V ljubljanski dekliški sirotišnici) je zdaj 14 deklet, to število pa se bo pomnožilo kmalu na 20 deklic, ktere pridejo v ta dobrotni zavod na stroške deželnega sirotinskega zaklada.

(Ljubljanske šole) se prično vse 16. t. m. Oglasiti se je od 13. do 15. t. m. pri dotičnih šolskih vodstvih.

(Iz seje odborove družbe kmetijske 21. avg.) je „Novicam“ došlo sledeče poročilo: V prvem oddelku seje se je pod predsedstvom barona Wurzbacha in vpricho zastopnika c. kr. deželne vlade razpravljal dopis sl. ministerstva o državnih podporah za razstavo goveje živine v Postojni 6. dne oktobra, za pospeh govedoreje, za vodnjake, za pogozdovanje goličav in za žive meje. — O Postojnski razstavi goveje živine 6. dne oktobra so se večidel sprejele prebembe, ki jih nasvetovalo sl. ministerstvo kmetijstva, in sklenjeno je bilo, nemudoma program postojnske razstave v 300 iztisih natisniti dati, da se potem razdeli po deželi. — O vodnjakih se bode sl. ministerstvu razložilo, da zato letos ni nič odtrgal podpori za nakup plemenskih bikov, ker je itak uže podpora s 1800 gold. majhna memo prejšnjih let, in ker za napravo vodnjakov utegne iz prejšnjih podpor ostati blizo 400 gl. zato ker nektere občine se še celó lotile niso naprave vodnjakov, za ktere jim je že pred več leti bila podpora obljubljena in deloma že izplačana. Pri tej priliki omeni dr. Bleiweis izvrstnega poduka o umni napravi vodnjakov, ki ga mu je rajniki gosp. Peter Kozler izročil in kterega je gosp. Vičel pregledal in sem ter tje popravil, da se, razjasnen s podobami, natisne v družbinah „Naznanilih“. Odbor soglasno izreka gosp. Vičelnu zahvalo za njegovo pripomoč pri delu, v kterem dobijo naši ljudje temeljit in lahko umeven poduk v roke o tem, kako dobro napravljati vodnjake, ki ga dosihmal niso imeli.

(Kranjskim ljudskim učiteljem) se bode podelilo 6 daril po 42 gl. iz Metelkove ustanove. Namenjena so tistim, ki se odlikujejo po lepem zadržanji in marljivosti v šolstvu, skrbni gojitvi slovenščine in sadjereje. Oglasi za darila naj se do 30. t. m. po poti okrajnih glavarstev pošljejo c. kr. deželnemu šolskemu svetu.

(„Ljubljanske slike“) so zdaj natisnjene in se bodo začele razpošiljati brž, ko pridejo od bukveza, toraj v par dneh. Kdor je poslal denar, jih bo dobil prihodnji teden po pošti, drugi naročniki pa, ki niso poslali še denarja, dobodo jih proti poštnemu povzetju, če niso drugače naročili si jih. Ker knjiga obsega 267 strani, je cena po 50 kr. za mehko in 60 kr. za trdo vezano jako nizka, po tej ceni dobodo jo le tisti, ki so se do zdaj oglasili zánjo, za vsakega družega bo cena po 60 in 70 kr. Od prihodnjega tedna naprej se bo dobivala pri založniku J. Alčšovcu (ključarske ulice št. 3) in v „katoliški knjigarni“ tik Šenklažva v Ljubljani. Za pošto je plačati 5 kr. Kdor se ni prej oglasil, jo bo dobil le, dokler je bo še kaj, ker se je tiskalo le majhno število čez potrebo.

Razne reči.

— Vpeljava ženskih uradnic pri daljepisu, kakor pri nas, ne zadostuje potrebam in zahtevam občinstva, zato bo nemška centralna uprava odpravila vse ženske iz služb pri državnih daljepisnih uradih. Zdaj je število vseh državnih telegrafistov le še 81, toraj se je število mnogo skrčilo. Ker pri nas tako rado posnemajo nemške naredbe, naj bi še to, prav hvaležni bi jim bili.

— V južni Tirolski bo, kakor kaže, mnogo vina in sadja. Tudi v južni Nemčiji se bo menda sadje dobro obneslo, z vinom se pa to leto v rajhu ne bodo mogli ponašati.

— Znana kiparica vojvodinja Collona je nedavno umrla pod imenom Marcello in vse svoje umetnijske zaklade in 50000 frankov zapustila svojemu domačinskemu kantonu Freiburgu z naročilom, da se ustanovi muzej, ki se bo imenoval po njej Collona.

— Ves angleški državni dolg je 1. aprila t. l. znašal nič manj nego 778,078.840 sterlingov ali 7780,078.840 avstr. goldinarjev.

— Italjanski naučni minister je izdal ukaz, da v vseh italijanskih šolah mora se učiti telovadba z začetkom bodočega šolskega leta.

— Zboroval bo v Eisenahu 12. in 13. septembra shod nemških zdravnikov in in se posvetoval o koristi in oredu cepljenja koz. Že mnogo let se kože cepijo, pa še zdaj sami zdravniki ne vedo, je li to koristno ali ne? To gotovo kaže, da medicinarska veda še ni kljubi napredka prirodoznanskih ved, tako popolna, kakor se nekteri bahajo.

Naznanilo.

Naznanjam slavnemu občinstvu, da odprem svojo pisarnico **6. septembra t. l.** [v Gorenjem Logatci v županovi hiši; uradne dneve za Idrijski sodnijski okraj objavim pozneje.

(2)

Ignacij Gruntar,

c. kr. notar v Logatci.

Priporočila vredne knjige.

Baraga, Zlate jabelka 55 kr.

Breviarium romanum, neueste Ausgabe in 4 Bänden, deutlichem Druck und schönes Papier, 12 gl.

Challoner, Betrachtungen und die vorzüglichsten Glaubens- und Sittenlehren, 2 Bände, 2 gl. 70 kr.

Kržič, Izgledi 45 kr.

Mati Božja dobrega sveta 30 kr.

Mahr, Anleitung zur Psalmodie 60 kr.

Müller Dr., Clemens Maria Hofbauer eine biografische Skizze 40 kr.

Perzager, September, Monat der Schmerzen-Mutter 1 gl.

Specht, Dr., Biblische Geschichte und Lehre in urkundlichen Worten, 2 Bde. 2 gl. 34 kr.

Stepischnegg, Dr. J. M. Fürstbischof, Papst Pius IX. und seine Zeit, 2 Bde. 6 gl. 50 kr.

Tomšič, Knjižnica slov. mladini I. Dragoljubci 45 kr.

Zwenger, Dr., Nar lepši čednost in nar gerši pregreha 85 kr.

„Pot v večnost 36 kr.

Nadalje **šolske knjige** za mestne in ljudske šole, slovenske in nemške mašne bukve, lepo vezane, podobe itd. Tudi sprejemamo naročila na časopise in v zvezkih izhajóče spise.

Katoliška bukvarna

pred škofijo št. 6.

Umrlí so:

28. avg. Martin Kristan, bivši uradnik, 34 l., za jetiko; Luka Merhar, delavec 35 l., za božjastjo; Roza Svetek, otrok, 3 l., za drizgo; Katra Verovšek, otrok vrtnarja, 4 m., za drizgo; Liza Ceglar, orrok, 10 m., za božjastjo; Jovana Hlebš, otrok, 3 m., za drizgo; Janez Svetek, otrok, 4 l., za trebušnim prehladom; Marija Ravnahrib, gostiška, 70 l., za jetiko. Ivana Gregorčič, delavka, 18 l., za mrtvico v močjanih.

30. avgusta: France Pokoren, sin kolarja, 2 l., za pljučno jetiko. Ani Černjevec, gosaški vdovi, mrtvo rojeno dete možkega spola.

31. avgusta: Janez Uršič, delavec 60 l., za rakom v želodci. Jože Kavčič, delavec, 44 l., za tuberkulozo.

Dva glavna zastopa za Kranjsko

ima

Josip Strzelba

v Ljubljani

št. petersko predmestje št. 30.

I. „Phönix“ v Londonu,

najstarejša zavarovalnica **zoper ogenj**, obstoji že od leta 1782, ima **12 milijonov premoženja**, zavaruje po nizkej ceni, in škode takoj in pošteno izplačuje.

II. „Janus“ na Dunaju,

tudi najstarejša vzajemna zavarovalnica **na življenje**, obstoji že od leta 1839, zavaruje v vseh kombinacijah po najnižjej ceni.

Priporočam torej svojega potovalnega zastopnika, gospoda

Alojzija Breskvarja

slavnemu občinstvu na mnogobrojno zavarovanje proti ognju in na življenje.

Z odličnim spoštovanjem

Josip Strzelba.